

KÖZLEMÉNYEK A PÉCSI ERZSÉBET-TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRÁBÓL.

1931-32.

1.szám.

J E L E N T É S

A Z E G Y E T E M I K Ö N Y V T Á R M Ű K Ö D É S É R Ő L

A Z 1930-31. T A N É V B E N

/1930.szeptember 1-től 1931.augusztus 31-ig/

I.Bevételek és kiadások.

1. A könyvtár javadalmi a következők voltak: az egyetem állami dotációjából 5129 P., az egyetemi iktatási és iratkozási illetékekből 13.608 P.50 f., a Vallás-és Közoktatásügyi Miniszterium által a tankönyvállomány gyarapítására kiutalt segélyből 1000 P., a könyvtár látogatási jegyeinek kiváltásából 720 P.60 f. Az összes jövedelem az elmúlt tanév folyamán tehát 20.458 P.10 f.

Ezenkívül a könyvtár rendelkezésére állt az 1929-30. tanév iktatási és iratkozási könyvtári illetékének maradványaként 2343 P. 52 f. Ezzel együtt a könyvtár az 1930-31. tanévben 22.801 P.62 f.-t használhatott fel.

Az állami dotációt és az egyetemi iktatási és iratkozási könyvtári illetékeket, 21.081 P.02 f.-t az egyetem Gazdasági Hivatala kezelte, a Vallás-és Közoktatásügyi Miniszterium 1000 pengős segélyét az egyetemi Quaestura, a 720 P.60 f.-nyi látogatási díjakat pedig a könyvtár házipénztára.

2. A Könyvtárbizottság által jóváhagyott költségvetési

előirányzat szerint 12.524 P.16 f.-t, vagyis az összes rendelkezésre álló összegek 55 %-át tartalékolnunk kellett, hogy abból a karok által igénylendő könyveket és folyóiratokat beszerezzük és beköttesük. Az 1929-30. évi felosztási kulcs szerint, mely az 1930-31. tanévre is érvényben maradt, a Hittudományi Kar 2003 P. 88 f., a Jogtudományi Kar 3256 P.30 f., az Orvostudományi Kar 4258 P.20 f., a Bölcsészeti Kar 3005 P.78 f. erejéig jelentkezett be igényléseket. A Hittudományi Kar a reá eső összegből önállóan, saját hatáskörében, szerzi be a szükségelt műveket s azokat Sopronban, a karhoz csatolt könyvtárban címtározza s raktározza el. A többi kar kívánságára rendelt könyveket és folyóiratokat azonban itt vesszük állományba.

Az előirányzott költségvetéshez való ragaszkodás lehetőségét veszélvezteti, hogy az igénylések bejelentését Ügyviteli Szabályzatunk 27. §-a a tanév teljes tartamának ideje alatt engedi meg. Az állami dotációt ugyanis június 30-ig el kell költetni, különben a még fennmaradó összeg visszafolyik az állampénztárba. Kívánatos volna, hogy az igénybejelentések határideje június 1-ben állapíttassék meg. Ezen túl a könyvtárigazgatóság számára a reális kalkuláció lehetősége megszűnik.

Az igénylés alá nem eső javadalmakból a könyvtárigazgatóság 860 P.-t 36 folyóirat folytatólagos előfizetésére, 1045 P-t pedig 23 folytatólagos mű várható kötetei árának fedezésére irányozta elő. A könyvtárba járó többi folyóirat és folytatásos mű árát a karok által igényelhető összegekből fizettük; az előző évfolyamokat és köteteket ugyanis a korábbi tanévekben kari igénylésre rendeltük meg. S így a folyó tanévben a Jogi Kar terhére 24 folyóiratért 1003 P.58 f-t és 12 folytatásos műért 628 P-t, az Orvosi Kar terhére 2 folyóiratért 48 P-t és 2 folytatásos műért 240 P-t, a Bölcsészeti Kar terhére 16 folyóiratért 407 P.10 f-t és 11 folytatásos műért 404 P-t számoltunk el.

A tanév elején tervezetet dolgoztunk ki, mely a könyvtár fokozottabb használhatóságát új olvasóterem létesítése, egy

referencekönyvtárral felszerelt tanári olvasószoba berendezése és megfelelő katalogusok készítése által óhajtott elérni. A régi olvasóterem ugyanis mindössze 24 olvasónak biztosított helyet s nem tudta egy közel 1400 hallgatóval bíró egyetem könyvtári igényeit kielégíteni, pedig egyetemi könyvtári kötelezettségei mellett átvette a régi püspöki és városi közkönyvtárak feladatait is; azonkívül a raktárban volt elhelyezve, még pedig abban a részben, melyben az olvasók által legkevésbé keresett könyvanyagot őrizzük; s végül nagymértékben tűzveszélyes volt, amennyiben a falba épített átizzó vaskályhák fűtötték, a falakat pedig régi kiszáradt faállványok borították. A tervezet a földszinten három szoba faláttörés általi egyesítéséből 62-80 olvasót befogadó új olvasótermet óhajtott nyerni s ebben az egyetemi studiumoknak megfelelő systematikus elrendezésben a tankönyveket, segédkönyveket és szövegkiadásokat magába foglaló s az olvasók által szabadon használható kézikönyvtárt kívántuk felállítani.- Az egyetemi tanárok s más kutatók számára pedig külön olvasószoba berendezését terveztük s ezt is kézikönyvtárral /az enciklopediákat, szaklexikonokat, szótárakat, biográfiai lexikonokat, címkönyveket és genealógiákat tartalmazó segédkönyvtárral/ kellett felszerelnünk.- Új katalogusokra, végül, azért volt szükség, mert a könyvtárnak csak egyetlen elavult s különféle egyéni módszerek szerint készített betűrendes katalogusa volt, mely könyvanyagunkról nem szolgáltatott kielégítő tájékoztatást. Elhatároztuk tehát, hogy a könyvtár egész anyagát újra katalogizáljuk s a kataloguscédulák sokszorosítása által két betűrendes katalogust, két szakkatalogust, egy tárgy-és címmutató katalogust, egy az állandó revíziót lehetővé tevő helyrajzi katalogust és egy a különgyűjtemények /olvasótermi kézikönyvtár, referencekönyvtár, régi magyar könyvek, kettőspéldányok stb./ külön címtárai kiválogatására alkalmas tartalékkatalogust állítunk fel. Számításom szerint megfelelő munkaerők, írógépek és sokszorosítógépek segítségével három-négy év alatt az egyetemi könyvtár saját anyagának katalogizálását befejezhetjük s további két év

alatt a városi és püspöki könyvanyag címtározását is elvégezhetjük.

A tervezetet memorandum alakjában 1930. szeptember 23-án a Rector Magnificus elé terjesztettem s miután a könyvtárbizottság, valamint az Egyetemi Tanács is hozzájárult, az egyetem Gazdasági Hivatala pedig anyagi közreműködését biztosította, a dologi beruházásokra költségvetésünkben 3000 pengőt irányoztunk elő.

A katalogizálási program végrehajtására, valamint az altiszti teendők akadálytalan elvégzésére az előirányzat 960 P-t szánt külön munkadíjak és bérkiegészítések fizetésére. Ezt az Egyetemi Tanács egy korábbi s még érvényben levő határozata tette lehetővé, melynek értelmében a könyvtárigazgató a questurái könyvtári illetekekből havonta 80 P.-t fordíthat külön munkadíjakra. E külön munkadíjak igénybevételét két szempont tette szükségessé. Először is az, hogy az altiszti szolgálat ellátására négy altisztre van szükségünk /egy raktáraltisztre, egy a sokszorosítógépet kezelő altisztre, egy olvasótermi kiszolgáló altisztre és egy ruhatárosra/, de csak három altiszt /illetőleg: egy I. osztályu és egy II. osztályu altiszt s egy kisegítő szolgáló/ állt a könyvtár rendelkezésére; ezért a Gazdasági Hivatal által kirendelt takarítót bérkiegészítéssel egész napi szolgálatra szegődtettük. A második szempont az volt, hogy a katalogizálás rendes menetén kívül sürgősen katalogizálnunk kellett az olvasótermi kézikönyvtár egész anyagát, melyet katalogizálatlanul nem bocsáthattunk az olvasók használatára. E munkálatok csak a hivatali időn túl a délutáni és esti órákban voltak elvégezhetőek.

A kari könyv- és folyóiratkivánalmakra előirányzott 12.524 P. 16 f.-t, továbbá az igényléseken tuli folyóiratokra és folytatásos munkákra szánt 1905 P.-t, a dologi beruházásokra eső 3000 P-t és a munkadíjak fizetéséhez szükséges 960 P.-t /együttesen 18.389 P. 16 f.-t/ meghaladó összeg könyvek vásárlására és köttetésére volt fordítandó.

3.A tényleges kiadások az egyes tételcsoportok közt a következőként oszlottak meg:

könyvekre	10.998 P.10 f.
folyóiratokra	3.457 " 47 "
könyvkötésre	1.633 " 70 "
munkadíjakra	821 " 50 "
dologi beruházásokra	3.574 " 39 "
csomagposta költségekre	317 " 40 "
egy régebbi keletű elszámolás lebonyolítására	146 " 68 "
az egyetemi gondnok tiszteletdíja a	
questurái könyvtári illeték kezeléséért	450 " -- "

Összesen	21.399 " 24 "

A tanév végén a maradék 1502 P.38 f.; ez az összeg azonban le van kötve az anatómiai intézet igénylésére beszerzendő folyóiratkötetek, valamint más, még számlázatlan folyóiratok árának kiegyenlítésére. Vele együtt a folyóiratokra költött összeg 4959 P.85 f.-re fog növekedni.

Összes javadalmaink 48 %-át tehát könyvvásárlásra, 22 %-ot folyóiratok beszerzésére, 8 %-ot könyvkötésre, 4 %-ot munkadíjakra, 15 %-ot dologi beruházásokra, 1 %-ot csomagposta költségekre, 2 %-ot egy régebbi keletű elszámolás befejezésére s egy az Egyetemi Tanács által megszavazott jutalom kifizetésére fordítottuk.

A könyvvásárlásra költött 10.998 P.10 f.-ben bentfoglaltatik a folytatásos művek évközben érkezett köteteinek 2441 P.26 f.-nyi ára is.

A munkadíjakra kiadott összeg azért kisebb az előirányzottnál, mert az Olvasóteremben elhelyezett könyvanyag katalógizálását május végén befejeztük. A munkadíjakból a délutáni és esti különmunkáért 556 P.-t a teljesített munka arányához mért részesedésben dr. Horváth Margit, dr. Várkonyi Nándor könyvtári gyakornokok és dr. Szabó István napidíjas, 336 P.-t bárkiegészítés címén Kiss András szolga, 29 P.50 f.-t pedig alkalmi

takarítók és munkások kaptak.

A dologi kiadásokból 1239 P.11 f.esett butörzatra /íróasztalok, írógépasztalkák, könyvállványok, székek és szőnyegek az Olvasóteremben és a Tanári olvasószobában/ 1047 P.84 f.írógép, sokszorosítógép és számológép beszerzésére és karbantartására, 331 P.94 f.irodai felszerelésekre, 219 P.altiszti egyenruhára és porköpenyekre, 38 P.50 f.a püspöki könyvtár új kis katalogus-szekrényére, 308 P.kiállítási tárlókra és 390 P.fotografiai felvételekre. Az utóbbi két tétellel az állandó könyvkiállítás 20 filléres beléptijegyvei és a könyvtár látványosságait, valamint nevezetesebb könyvkincseit használatban bemutató képeslapok árusítása által a házipénztárba folyó jövedelmet óhajtjuk növelni.

A dologi kiadásokra 366 P.50 f.-t a házipénztárból fizettünk.

A házipénztárt terhelő 317 P.40 f.-re rugó csomagposta-költségek részben onnan eredtek, hogy több kölcsönző a számára más hazai és külföldi könyvtárakból kölcsönként mehozatott könyvek postaköltségével adós maradt. Tekintettel arra, hogy különösen az osztrák és német könyvtárak a kölcsönbe küldött könyveket mindig ajánlottan és egy maguk által megállapított tekintélyesebb biztosítási összeg utánvételezése mellett küldik meg, kölcsönzőosztályunk arra kényszerül, hogy a jövőben külföldi könyvtárakból csak a várható költségek előzetes letétbehelyezése esetén közvetíti a kölcsönzést.

Ugy a karok, mint az egyetemi tanárok, valamint a többi látogatónk által óhajtott új könyvek megrendelését - egy-két kivételtől eltekintve - nehézség nélkül tudtuk forrasztani.

II.A könyvtár gyarapodása.

1.A könyvanyag- nem számítva a soproni Hittudományi Karhoz csatolt könyvtár gyarapodását - összesen 6341 darabbal

szaporodott.

A származás és szakok szerinti elosztást a következő táblázat szemlélteti:

	Vétel.	Köteles- példány	Adomány.	Összesen
Enciklopedikus munkák, bibliográfiák, évkönyvek, eimtarak:	58	1	413	472
Könyv-és nyomdászat- történet	6	-	3	9
Theologia, Vallás, Egyház	22	18	213	253
Politika, Szociológia	9	2	218	229
Jogtudomány	88	9	1399	1496
Közgazdaság	16	74	67	157
Orvostudomány	36	3	98	137
Filozofia	40	2	31	73
Neveléstudomány	62	4	8	74
Egyetemi nyomatványok	--	1	436	437
Disszertációk	--	-	622	622
Középiskolai értesítők	--	31	259	290
Nyelvészet	17	-	30	47
Irodalomtörténet	101	5	25	131
Szépirodalom	404	1	305	710
Történelem	43	-	131	174
Életrajzok, memoirek	34	2	64	100
Művészettörténet	18	-	23	41
Hadtudomány, hadtörténelem	2	1	9	12
Földrajz	21	1	91	113
Néprajz	-	-	-	-
Mathematika	-	-	1	1
Természettudományok	6	6	64	76
Technika	-	-	3	3
Mezőgazdaság	1	-	14	15
Szinlapok	-	300	-	300
Gyászjelentések	-	60	57	117
Duplumok	-	1	251	252
Összesen	984	522	4835	6341

A vételek sorában feltűnően nagy számban látjuk a szépirodalmi munkákat. Ennek magyarázata az, hogy ebben a rovatban könyveltük el az irodalmi szövegkiadásokat is, nevezetesen az 1929-30. tanévben kari igénylésre rendelt, de csak a folyó tanévben szállított francia irodalmi szövegkiadásokat,

valamint az olvasótermi közikönyvtár számára beszerzett szövegkiadásokat. De a szépirodalom ezek leszámítása után is igen tekintélyes számban szerepelt új szerzeményeink között, mert kölcsönzési forgalmunkban irántuk nyilvánult meg a legérelmőbb kereslet.

Kötelese példányként a pécsi, kaposvári, nagykanizsai, szekszárdi, bajai, miskolci, nyiregyházai és sátoraljaújhelyi kir. ügyészségekhez beszolgáltatott sajtótermékeket kaptuk. Nem valamennyit vettük állományba, a hirdetőseket, iratmintákat, blankettákat, meghívókat kiselejteztük és megsemmisítettük.

Kivánatos volna, hogy a győri kir. főügyészség, valamint a székesfehérvári kir. ügyészség területén megjelent sajtótermékek is, vagyis az egész Dunántul ügyészségi kötelese példányai, a mi könyvtárunkban - a Dunántul egyetemének könyvtárában - helyeztessenek el.

A szám szerint legnagyobb, de értékben is igen jelentős gyarapodásunkat az adományozóknak köszönjük. József kir. herceg 4, dr. Bozóky Géza egyetemi tanár 871, dr. Imre József egyetemi tanár 220, dr. Hodinka Antal egyetemi tanár 168, dr. Madarász István kir. közjegyző 39, dr. Dollinger Gyula egyetemi tanár 37, dr. Birkás Géza egyetemi tanár 13, dr. Tolnai Vilmos egyetemi tanár 11, dr. Holub József egyetemi tanár 9, dr. Olay Ferenc miniszteri osztálytanácsos 9, dr. Pekár Mihály egyetemi tanár 7, Tass budapesti mérnök 11 kötetet ajándékozott. Szerzők 77 esetben küldték be munkáikat tiszteletpéldányként.

Hatóságok és hivatalok közt elsősorban az Országos Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ támogatta a könyvtárt: 1115 kötetel gyarapította állományunkat. A Magyar Tud. Akadémia 74 kötetet, a Felsőház háznagyhi hivatala 16 kötetet és a felsőházi irományok 921 számát, az Országgyűlés Képviselőházának elnöksége 6, a M.K. Belügyminiszterium 85, a M.K. Posta vezérigazgatósága 2, a washingtoni Carnegie-Endowment 8 kötetet küldött meg. A hazai és külföldi egyetemek hivatalos kiadványait s a karokhoz benyújtott disszertációkat, 63 hazai középis-

kola értesítőjét, a magánkiadók 247 esetben kiadványaikat adományozták. A Rectori Hivatal utján 170 kötet érkezett.

Az új szerzemények listáját kéthetenként a házi sokszorosításunkban megjelenő Értesítőnkben közöltük; de ebbe nem vettük fel az egyetemi nyomtatványokat, középiskolai értesítőket, szinlapokat, gyászjelentéseket s az egyéb közérdeklődésre számot nem tartható aprónyomtatványokat.

2. A könyvtárnak 394 folyóirat és hirlap járt; származásukról és jellegükről az alábbi táblázat számol be:

	Vétel	Köteles pld.	O. Bibl. Közp.	M. T. Akad.	Kia- dók adományai	Magá- nosok	Rektori hivatal utján	Összes
Általános tud. szemlék	6	1	1	1	2	-	1	12
Egyetemi szem- lék	-	-	1	-	1	-	6	8
Szépirod. és társad. szemlék	7	-	8	-	9	1	-	25
Ifjúsági és csa- ládi lapok	-	10	-	-	-	-	-	10
Könyvtártani és bibl. szakfolyó- irat	6	-	6	-	5	-	-	17
Theológiai szak- folyóirat	-	4	4	-	-	-	-	8
Jogi szakfolyó- irat	34	2	9	-	13	1	1	60
Közgazd. és statisztikai szakfolyóirat	2	-	1	1	7	-	-	11
Orvosi szak- folyóirat	3	-	2	-	7	7	1	20
Filozófiai szakfolyóirat	2	-	3	-	-	-	-	5
Paedagogiai szakfolyóirat	3	5	2	-	4	-	1	15
Nyelvészeti szakfolyóirat	2	1	7	1	1	-	-	12
Irodalomtört. szakfolyóirat	4	1	5	1	4	-	-	15
Archaeológiai szakfolyóirat	1	-	1	1	-	-	-	3
Történelmi szakfolyóirat	5	1	8	2	1	-	-	17

	Vétel	Köteles pld.	O.Bibl. Közp.	M.T. Akad.	Kia- dók adományai	Magá- nosok	Rektori hivatal útján	Összes
Művészeti szakfolyóirat	5	1	-	-	1	-	-	7
Földrajzi szakfolyóirat	4	1	4	-	2	-	-	11
Ethnografiai szakfolyóirat	1	-	1	-	-	-	-	2
Mathematikai és természettud. szakfolyóirat	-	4	10	2	4	-	1	21
Katonai szakfolyóirat	-	-	-	-	1	-	-	1
Technikai, ipari és mezőgazdasági szakfolyóirat	-	12	-	-	6	-	1	19
Gyorsírásszati szakfolyóirat	-	-	-	-	1	-	-	1
Sporthírlap	1	-	-	-	-	-	-	1
Fővárosi hir- lapok	-	-	-	-	8	1	-	9
Vidéki hir- lapok	-	32	-	-	15	-	-	47
Hivatalos közlönyök	2	15	-	-	20	-	-	37
Összesen	88	90	73	9	112	10	12	394

A kötelezpéldányként érkező folyóiratokat és hírlapokat félévenként összegyűjtve kapjuk az illetékes ügyészségektől.

A folyóiratokat adományozó magánszemélvek közt hálásan meg kell említenem dr.Imre József egyetemi tanár urat, ki 7 amerikai orvosi folyóirat utolsó évfolyamait küldte meg.

Miként az új könyvszerzeményekről, az újonnán érkezett folyóiratokról is kiadtunk kéthetenként sokszorosításban megjelenő értesítőt, de ebből kihagytuk a kötelezpéldányként el-
késletten érkező folyóiratokat, továbbá a hírlapokat és hivata-
los lapokat is. A járó anyag teljes listáját a január 1.-i
számban közöltük.

III. A katalogizálás.

A katalogizálásról naponkénti statisztikát vezettünk s ebből kitűnik, hogy az év folyamán 6332 művet - 8534 kötetet - címtároztunk s hogy a hétféle katalógus számára együttesen 51.377 katalóguscédula készült. Még pedig: külön-külön 9197 cédula - 5819 főcédula és 3903 utalólap - a két betűrendes katalógus számára, melyek egyike felfrissíti a közönség rendelkezésére álló régi katalógust, másika a tanári olvasószobában fog elhelyeztetni, külön-külön 5963 cédula a két szakkatalógus számára, 7140 a tárgyi címszó-katalógus, 5732 a helyrajzi és 7370 a tartalékkatalógus számára. Az utóbbiba azért olyan sokat, mert az olvasótermi katalógust két példányban vonattuk le.

Amint látszik, több katalógus két példányban készült. A sokszorosítógépet ugyanis lehetőleg kihasználjuk s a két példányban meglévő katalógusok csupán a papirköltségbe kerültek. A másodpéldányok a kényelmesebb használat mellett a közönség rendelkezésére bocsátott betűrendes - és szakkatalógusok ellenőrzésére szolgálnak.

Az egyes katalógusokba tartozó cédulák összezavarásának megakadályozására a levonatokhoz hétféle színű kartont használtunk.

Tekintve azt, hogy a katalogizáló tisztviselők a könyvcímeket csak egyszer gépelik le s hogy minden további munkát, a sokszorosítást és a cédulák elosztását, sokszorosító gépen és elosztókon külön kezelők végzik, az elért munkaeredmény kevésnek látszik s valóban messze elmarad az előírányzott mögött. Ez részint a kezdet nehézségeiben, részint pedig az írógépek s a munkaerők kevés számában leli magyarázatát. Szeptember havát különféle típusu sokszorosítógépek kipróbálásával, megfelelően szivóképes kartonok válogatásával s a nyomdafestékek síkporral való szárításának tanulmányozásával töltöttük el s csak akkor fogtunk a munkához, mikor kísérleteink mindenben kielégítő eredményei az üzem zavartalanságát biztosították.

ták. A katalogizálással megbízott tisztviselőknek meg kellett tanulniok az Orsz. Bibliografiai Központ által kiadott Katalogizálási Szabályzatot, mely a címfelvételezési eljárást részletesen megállapítja s a különféle munkaerők leírásainak egyöntetűségét biztosítja. Ezenkívül gyakorolniok kellett a viaszlapra való egyenletes gépirást. Az első hónapokban a javítások sok időt vettek igénybe. A katalogizálás menetét korlátozta továbbá az írógépek száma s a drága viaszpapírral való takarékoság kényszerűsége is. A könyvtárnak ugyan hat írógépe van, de közülök kettő portable, mely nem alkalmas a viaszlapokra való gépelésre. Így csak négy tisztviselő foglalkozhatott a katalogizálással s takarékosági szempontból fejenként legfeljebb napi két viaszpapírt használhatott fel. Hátráltatta végül a katalogizálás menetét az, hogy az egyik katalogizáló tisztviselő külföldi tanulmányut céljára 9 hónapi, egy másik katalogizáló tisztviselő családi okokból 4 hónapi szabadságot nyert.

Hálával kell megemlékeznem arról a támogatásról, melyben a Rectori Hivatal és az egyetem Gazdasági Hivatala katalogizálási munkálatainkat támogatta. A Rectori Hivatal egyik írógépét engedte át nekünk, a Gazdasági Hivatal pedig a viaszpapír és a levonatokhoz szükséges kartonpapír költségeit vállalta.

A 685 viaszlapról nemcsak kartoncédulákat, hanem ivnagyságu levonatokat is készítettünk. Az új szerzemények címeit tartalmazó ives levonatokat a kéthetenként száz példányban szétküldött értesítőhöz használtuk fel.

A könyvfelvételeken kívül a könyvtárban levő összes /egyetemi, városi és püspöki tulajdonban levő/ folyóiratanyag felvételezését is megkezdtük. Összesített katalógusát ives levonatokban a következő tanév felvételén fogjuk szétküldeni.

A felvételekkel egyidejűleg készül duplumkatalógusunk is.

A pécsi Egyetemi Könyvtár azt a célt is tűzte maga elé,

hogy a Péceli levő intézeti - és közkönyvtárak bibliografiai központja, könyvanyaguk központi nyilvántartója legyen s anyagaikról külön összesített katalógust állítson fel. E célt követve elvállaltuk a Szent Mór-kollegium könyvtárának címtározását s e feladatot kilenc hónapi munkával a tanév végével be is fejeztük. A költségeket a Szent Mór-kollegium viselte. A katalógizálást dr. Várkonyi Nándor vezetése mellett a Szent Mór-kollegium saját munkaerői a nálunk rendszeresített módszer szerint végezték. 643 viaszlapon 5775 művet - körülbelül 10.000 kötetet - irtak le s viaszlapjaikról sokszorosítógépünkön 92.960 karten cédulát vontunk le; 11.580 betürendes /fő- és utaló -/cédulát, továbbá 5775 szakcédulát visszatartottunk felállítandó központi katalógusunk számára.

IV. A könyvanyag elhelyezése.

Az újonnan katalógizált könyvanyagot 2-3 centiméternyi ingadozással nagyság szerint állítottuk fel, de nem nagyság szerint, sem pedig szakok szerint, hanem 1-től végtelenig menő számozásban számozógéppel számoztuk meg. A folytatásos munkákat, sorozatokat egysítettük.

A könyvtár máris erős helyszükével küzd, úgy, hogy a hírlapanyagot átmenetileg a padlásfeljáróban kellett elhelyeznünk. Miután a jelenlegi gazdasági viszonyok közt a könyvtárak^{nak} átalakítására /az emeleti folyosóknak is Schlick-Vajda rendszerű állványokkal való felszerelésére/ gondolni sem lehet, s az egyetemi építkezések elmaradása miatt a felvőiratosztály esetleges áthelyezése az egyetem mostani központi épületébe sem kerülhet szóba, egyelőre különvűjtemények felállításával igyekeztünk a helyszükön enyhíteni. Az Olvasóteremben 15 állvány 220 polcán az olvasótermi kézikönyvtár 4609 kötetét és 197 folyóirat utolsó évfolyamát helyeztük el. A Tanári Olvasószoba 44 polcán a referenciakönyvtár 1364 kötete áll. Az összes egyetemi nyomtatványokat és a középiskolai értesítőket, mint

különgyűjteményt, az egyik földszinti szobában gyűjtöttük össze. A tankönyvkölcsönkönyvtár a kölcsönzőosztály egyik szekrényébe került. Ekként a következő két év gyarapodásainak helyet szorítottunk s legalább annyit értünk el, hogy a hírlapanyagot köttetése után a folyóiratosztályba állíthassuk be.

További könnyítést várhatunk majd a tekintélyes duplumanyag átadása által. Ezt az anyagot elsősorban a soproni Hittudományi Karhoz csatolt könyvtárunknak adhatnók át. De számítunk arra is, hogy egy részét csereakciók útján értékesíthetjük.

A kitűnően kötött püspöki és városi könyvanyaggal szemben, az emeleti raktárakban elhelyezett egyetemi könyv- és folyóiratanyag kötetlensége miatt siralmas állapotban van. Egy tekintélyes részét már egyáltalán nem lehet beköttetni, mert ép kötetlensége következtében megcsonkult. Csonkává vált, mert nem volt bekötve s nem lehet beköttetni, mert csonka. A hiányos folyóiratévfolyamok kiegészítése sok és legnagyobb részben eredménytelen gondot okozott a könyvtár vezetőségének. Miután a legsürgősebb dologi beruházásokat elértük, a most következő tanévben az elmúlt tanévben dologi beruházásokra költött összeg megfelelő arányát a köttetésekre szándékozzuk fordítani, míg a még szükséges dologi beruházásokra annyi jutna, amennyi az elmúlt tanévben köttetésre jutott.

V. A könyvtári forgalom.

1. A Kölcsönzőosztály forgalma az utolsó három esztendőben a következő volt:

Az 1928-29 tanévben	584 látogatójegyre	3469 művet:	5410 kötetet,
" 1929-30	" 692	" 4344	" : 6033 "
" 1930-31.	" 907	" 10615	" : 17532 "

adtunk kölcsön. A kölcsönzési forgalom megnövekedését részben az új szerzemények címjegyzékének kéthetenkénti közreadásának tulajdonítjuk.

105 kölcsönző részére a következő könyvtárakból közvetítettünk könyvkölcsönzést: a budapesti Egyetemi Könyvtárból 144 kötetet, a Nemzeti Múzeum Könyvtárából 118, a Fővárosi Pedagógiai Könyvtárból 17, a M.Tud.Akadémia Könyvtárából 12, a szegedi Egyetemi Könyvtárból 1, a bécsi egyetemi könyvtárból 13, a bécsi Nationalbibliothekből 6, a bécsi Hof- Haus- und Staatsarchivból 1, a berlini Preussische Staatsbibliothekből 6 és a stuttgarti Landesbibliothekből 14 kötetet.

2. Az Olvasóterem forgalma:

az 1928-29 tanévben 3169 esetben jelentkezett olvasó,

" 1929-30 " 4782 " " " ,

" 1930-31 " 11069 " " " "

A növekedés az Olvasóterem férőhelyeinek növekedésével magyarázható. Az Olvasóteremben használt művek számáról külön kimutatás nem készült; az olvasók ugyanis a kézikönyvtárt szabadon, külön kéréslap nélkül használhatják.

VI. A személyzet munkája.

1 Dr. Fitz József az igazgatói teendők ellátása mellett a Gyarapodási Naplót, a Folyóiratnaplót és a Katalógusstatistikát vezette.

2 Vitéz dr. Szabó Pál egyetemi könyvtártiszt a folyóiratanyagot katalogizálta s a közzeendő összesített folyóirat-katalógust szerkesztette.

3 dr. Winis Nándor könyvtári segédtsízt a délelőtti olvasótermi felügyeletet gyakorolta és az egyetemi nyomtatványok és középiskolai értesítők különgyűjteményét rendezte.

4 Winis Nándorné könyvtári segédtsízt 276 viaszlapon a régibb folytatásos munkákat újra katalogizálta.

5 Dr. Horváth Margit könyvtári szakornok 84 viaszlapon a régibb könyvanyagot újra katalogizálta. 1930 december 10-től a tanév végéig külföldi tanulmányuton volt.

7 Dr.Várkonyi Nándor könyvtári gyakornok 218 viaszlapon az új szerzeményeket katalogizálta, a tanév folyamán katalogizált könyvanyagot és a katalóguscédulákat számozógép segítségével megszámozta, a szakcédulákat a budapesti Fővárosi Könyvtárban alkalmazott tizedes-szakrendszer szerint megszakozta, a Szent Mór-kollegium könyvtárának rendezését és katalogizálási munkálatait vezette.

8 Dr.Szabó István napidijas segédkezett az adminisztrációnál és 135 viaszlapon az Olvasótermi Kézikönyvtár anyagát katalogizálta.

9 Dull Ágnes napidijas a délutáni olvasótermi felügyeletet gyakorolta és a naponként elkészült katalóguscédulákat az indexes elosztókba rendezte.

10 Nyakas Sarolta tiszteletdíjas vezette a könyvkölcsönzést és a könyvköttetést.

11 Faragó Sándorné gépiró, a gépirói teendők mellett az elosztókban rendezett katalóguscédulákat beosztotta a katalógusokba. Azonkívül délután mint második olvasótermi felügyelő működött.

12 Hopp Irén az Élettani Intézet gépirója, az intézetet vezető tanár ur szives engedélye alapján, az Olvasóteremben a délelőtti felügyeletet gyakorolta.

A tanév végén díjtalan volunteuri szolgálatra jelentkezett Vecsey Lajos szombathelyi egyházmegyei áldozópap, a Szent Mór-kollegium prefektusa és Vida Mária középisk.tanár. Munkakörüket azonban már csak az 1931-32.tanévben állapítottuk meg.

13 Danos István I.oszt.altiszt a raktárkezelői, Andics Ferenc II.oszt.altiszt az olvasótermi kiszolgáló, Martin István kisegítőszolga a sokszorosítói-gépkezelői és Kiss András napibéres a ruhatárosi munkakört látta el. A téli hónapokban Kiss János fűtő egyuttal a könyvliftet is kiszolgáltatta.

A hivatalos munka mellett a közkönyvtárak tudományos feladataira is kellett gondolnunk. A könyvtárosnak nemcsak hivatalnoknak és katalóguskészítőnek, hanem bibliofilnek és bibliografusnak is kell lennie, ki a reá bízott könyvanyag természetéhez képest és a rendelkezésére álló segéd munkák segítségével a könyvtáron kívül ható bibliografiai tevékenységre is van kötelezve. A pécsi könyvtárosok feladatai közé tartozik a Pécs-Baranyára vonatkozó bibliográfia összeállítása, a pécsi származású, vagy Pécsen élő írók műveinek nyilvántartása, a pécsi nyomdászattörténetre vonatkozó adatok feltárása és a XVIII. század óta Pécsen megjelent nyomtatványok jegyzékének elkészítése. A könyvtár több tisztviselője vállalkozott e feladatok elvégzésére s a tanév folyamán már serényen folyt az idevágó cingyűjtés. Hogy e munkálatokat, ha csak szerény formában is, közreadhassuk, elhatároztuk, hogy az 1931-32. tanévtől kezdve sokszorosítógépünkön 100-150 példányban előállított havi közleményeket adunk ki. E sorozatban az előbb említett bibliográfiákon kívül a könyvtár állapotára vonatkozó jelentéseket, a soproni Hittudományi Karhoz csatolt könyvtár, a Szent Mór-kollegium könyvtára s más pécsi könyvtárak ismertetését, a könyvtár történetére vonatkozó adalékokat s a könyvtár anyagára alapján egyéb könyvtári, könyvtörténeti és bibliografiai tanulmányokat fogunk közölni. Az egyik nagyobb munka, vitéz dr. Szabó Pál bibliográfiája az Erzsébet-tudományegyetemről és tanárai munkásságáról, a tanév végére elkészült s Közleményeink sorában - ha lehetőség van rá - nyomtatásban fog megjelenni.

Az állandó kiállítás rendezésének előkészületei annyira haladtak, hogy 1931 október elején a kiállítást megnyithatjuk. Tizennégy tárlóban mutatjuk be a könyvtár jelentősebb ritkaságait és könyvművészeti értékeit. Az első kiállítás a könyvtár legbecsesebb darabjait mutatja be: árpádkori okleveleket, kódexeket, ősnymtatványokat, török pasák magyarországi leveleit, magyar költők első kiadásait, Klimó püspökre vonatkozó emlékeket, régi kötéseket és exlibriseket; a következők egy-egy speciális témakört fognak illusztrálni.

Pécs 1931. szeptember.

Fitz József